

פרשת ויקהל-פקודי תשפ"ג
בצלאל

In memory of Ophir Agassi z"l by his loving family

שמות פרק לא

(א) וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: (ב) רְאֵה קָרָאתִי בְשֵׁם בְּצַלְאֵל בֶּן אוֹרִי בֶן חוּר לְמִטָּה יְהוּדָה: (ג) וְאַמְלֵא אֹתוֹ רוּחַ אֱלֹהִים בְּחֻקָּמָה וּבִתְבוּנָה וּבְדַעַת וּבְכָל מְלָאכָה: (ד) לְחֹשֶׁב מַחְשָׁבֶת לַעֲשׂוֹת בְּזָהָב וּבַכֶּסֶף וּבַנְּחֹשֶׁת: (ה) וּבַחֲרֹשֶׁת אֲבָן לְמַלְאֵת וּבַחֲרֹשֶׁת עֵץ לַעֲשׂוֹת כָּל מְלָאכָה:

רש"י

(ב) **קראתי בשם** - לעשות מלאכתי, את בצלאל: (ג) **בחכמה** - מה שאדם שומע מאחרים ולמד: **ובתבונה** - מבין דבר מלבו, מתוך דברים שלמד: **ובדעת** - רוח הקדש: (ד) **לחשוב מחשבת** - אריגת מעשה חושב: (ה) **ובחרשת** - לשון אומנות, כמו (ישעיה מ כ) חרש חכם, ואונקלוס פירש ושנה בפירושו, שחרש אבנים קרוי אומן, וחרש עץ קרוי נגר: **למלאכת** - להושיבה במשבצת שלה במלואה, לעשות המשבצת למדת מושב האבן ועוביה:

רמב"ן

(ב) **ראה קראתי בשם בצלאל בן אורי בן חור** - אמר השם למשה ראה קראתי בשם, ומשה אמר לישראל ראו קרא ה' בשם (להלן לה ל). והטעם, כי ישראל במצרים פרוכים בעבודת חומר ולבנים, לא למדו מלאכת כסף וזהב וחרושת אבנים טובות ולא ראו אותם כלל. והנה הוא פלא שימצא בהם אדם חכם גדול בכסף וזהב ובהרושת אבן ועץ וחושב ורוקם ואורג, כי אף בלומדים לפני חכמים לא ימצא בקי בכל האומניות כלם, והיודעים ורגילים בהם בבא ידיהם תמיד בטיט ורפש לא יוכלו לעשות בהן אומנות דקה ויפה. ועוד, שהוא חכם גדול בחכמה בתבונה ובדעת להבין סוד המשכן וכל כליו למה צוו ואל מה ירמוזו. ולכן אמר השם למשה שיראה הפלא הזה, וידע כי הוא מלא אותו רוח אלהים לדעת כל אלה בעבור שיעשה המשכן, כי היה רצון מלפניו לעשות המשכן במדבר, ולכבודו בראו, כי הוא קורא הדורות מראש (ישעיה מא ד), כדרך בטרם אצרך בבטן ידעתיך ובטרם תצא מרחם הקדשתיך (ירמיה א ה). ובלשון הזה (לעיל טז כט) ראו כי ה' נתן לכם השבת על כן הוא נותן לכם ביום הששי לחם יומים: ולרבותינו בזה מדרש (שמו"ר מ ב) הראה אותו ספרו של אדם הראשון ואמר לו כל אחד התקנתו מאותה שעה, ואף בצלאל מאותה שעה התקנת אותו, שנאמר ראה קראתי בשם בצלאל. והוא כענין שפירשתי. ועוד אמרו (ברכות נה א) יודע היה בצלאל לצרף אותיות שנבראו בהן שמים וארץ. והענין, כי המשכן ירמוז באלו והוא היודע ומבין סודו:

שמות פרק לה

(א) וַיְקַהֵל מֹשֶׁה אֶת כָּל עֵדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר צִוָּה ה' לַעֲשׂוֹת אֵת: (ב) שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִהְיֶה לָכֶם קֹדֶשׁ שִׁבְתַּת שַׁבָּתוֹן לַה' כָּל הַעֲשֵׂה בּו מְלָאכָה יוֹמָת:

רש"י

(א) **ויקהל משה** - למחרת יום הכפורים כשירד מן ההר, והוא לשון הפעיל, שאינו אוסף אנשים בידיים, אלא הן נאספים על פי דבורו, ותרגומו ואכנש: (ב) **ששת ימים** - הקדים להם אזהרת שבת לצווי מלאכת המשכן, לומר שאינה דוחה את השבת:

שמות פרק לז פסוק א

וַיַּעַשׂ בְּצַלְאֵל אֶת הָאָרוֹן עֲצֵי שִׁטִּים אֲמֵתִים וְחֲצֵי אָרְכוֹ וְאָמָה וְחֲצֵי רָחְבוֹ וְאָמָה וְחֲצֵי קָמָתוֹ:

רש"י

ויעש בצלאל - לפי שנתן נפשו על המלאכה יותר משאר חכמים, נקראת על שמו:

שמות פרק לח

(כא) אֵלֶּה פְּקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן מִשְׁכַּן הָעֵדוּת אֲשֶׁר פָּקַד עַל פִּי מֹשֶׁה עֲבַדְתָּ הַלְוִיִּם בְּיַד אִיתָמָר בֶּן אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן: (כב) וּבְצַלְאֵל בֶּן אוֹרִי בֶן חוּר לְמִטָּה יְהוּדָה עֲשָׂה אֶת כָּל אֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה: (כג) וְאֹתוֹ אֶהְלִיֵּאב בֶּן אַחִיסָמֶד לְמִטָּה דָן חָרַשׁ וְחֹשֶׁב וְרִקְמָה בְּתַבְרֵית וּבְאַרְגָּמָן וּבְתוֹלַעַת הַשָּׁנִי וּבַשֵּׁשׁ:

רש"י

(כא) **אלה פקודי** - בפרשה זו נמנו כל משקלי נדבת המשכן, לכסף ולזהב ולנחשת, ונמנו כל כליו לכל עבודתו: **המשכן משכן** - שני פעמים, רמז למקדש שנתמשכן בשני חורבנין על עונותיהן של ישראל: **משכן העדת** - עדות לישראל שויתר להם הקדוש ברוך הוא על מעשה העגל, שהרי השרה שכינתו ביניהם: **עבדת הלוויים** - פקודי המשכן וכליו היא עבודה המסורה ללוויים במדבר, לשאת ולהוריד להקים איש איש למשאו המופקד עליו, כמו שאמרו בפרשת נשא (במדבר ד): **ביד איתמר** - הוא היה פקיד עליהם למסור לכל בית אב עבודה שעליו: (כב) **ובצלאל בן אורי וגו' עשה את כל אשר צוה ה' את משה** - אשר צוה משה אין כתיב כאן, אלא כל אשר צוה ה' את משה, אפילו דברים שלא אמר לו רבו, הסכימה דעתו למה שנאמר למשה בסיני, כי משה צוה לבצלאל לעשות תחלה כלים ואחר כך משכן, אמר לו בצלאל מנהג עולם לעשות תחלה בית ואחר כך משים כלים בתוכו. אמר לו כך שמעתי מפי הקדוש ברוך הוא. אמר לו משה בצל אל היית, כי בוודאי כך צוה לי הקדוש ברוך הוא, וכן עשה המשכן תחלה ואחר כך עשה הכלים: